

Tran og derefter sendes hertil. Denne Handel ville vi ikke drive paa Østhyften, vi ville indskrænke os til at indhandle Skind og vel at mærke kun de Skind, som for Østlændingene selv ere Utsus, i alt Fald til en vis Grad. Jeg mener navnlig Bjørneskind og blaa Hæveskind. Angmagssalik er et godt Hævedistrikt; der er ikke mange Steder i Grønland, som ere bedre. Disse Skind ere af stor Værdi, et enkelt Skind betales med indtil 100 Kr. Der er altsaa virkelig noget, man kan handle paa og handle paa i ikke ringe Omfang uden at staa Beskaffningen deroppe. At vi ikke ville gaa videre, viser sig tydelig derved, at det hele Apparat, vi ville virke med paa Østhyften, bestaar af en Udstedsbestyrer med 1,500 Kr. aarlig i Løn. — Jeg skal saaledes paa det bedste anbefale Bevillingen til Anlægget ved Angmagssalik, og jeg skal endnu blot sige nogle faa Ord med Hensyn til den Tanke, som den ærede Ordfører kom med til sidst. Han mente nemlig, at man foreløbig kunde lade Angmagssalik hvile og som et Forsøg oprette en Missionsstation Syd for Kamagdluk paa Vesthyften; men det kan man ikke gøre som Forsøg; thi det er aldeles sikkert, at lægge vi et Handelssted paa den sydligste Del af Østhyften og ingen Station ved Angmagssalik, vil Folkevandringen begynde, og medens vi søge at faa Erfaring for, hvorledes denne Station vil virke nede ved Grønlands Sydspids, have vi forrykket Forholdene saaledes, at vi aldrig faa samlet Befolkningen igen ved Angmagssalik eller noget andet Sted paa Østhyften. Altsaa som et Forsøg kan det slet ikke gøres. Vi staa her ved Valget mellem at faa en Station ved Angmagssalik eller at opgive denne Station og hjælpe os, saa godt vi kunne, nede paa Vesthyften. Ganske vist er der fremkommet en Tanke om at søge at lægge et Handelssted paa den sydligste Del af Østhyften, men alene i det Øjemed at hindre, at Østlændingene, straks naar de kommer ned, gaa over til de herrnhuttiske Bopladser paa Vesthyften, som nu allerede ere stærkt oversyldte. Det har været Formålet med det omtalte lille Handelssted, men Tanken er ikke god længer. Man vil ikke derved udrette noget synderligt til Bevarelse af den østgrønlandske Befolkning. Jeg skal kun sige, at Premierløjtnant Gardes Tanke med det omhandlede Anlæg har ikke været nogen anden end, hvad jeg har fremsat her. Han har saa stærkt som nogen fastholdt, at vi skulde have Angmagssalik, hvis vi paa nogen Maade kunde faa det.

Bemærken: Det foreliggende Afsnit af Budgettet giver mig Anledning til at frem-

sætte nogle ganske faa Bemærkninger. Jeg kan fuldt ud tiltræde Finansudvalgets Stilling til Spørgsmaalet om Oprettelse af et Fortsættelsesseminarium. Jeg er enig med Finansudvalget i, at en Sag af denne Betydning ikke maa finde sin Afgørelse paa en Finanslov. Nu hørte jeg tilmed af den højtærede Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at den Sag vil komme frem under en anden Skikkelse paa et senere Stadium, og der er derfor Anledning til at vente, til et særligt Forslag derom fremkommer, og jeg skal ikke videre opholde mig ved denne Sag; men tilbage staa jo de almindelige Kursus, som vi i en længere Mærkelse have haft for Lærere og da navnlig de etaarige Kursus for Realskolelærere. Jeg skal ganske kort minde om, hvorledes denne Sag har udviklet sig tidligere. Det vil være i det høje Tings Erindring, at fra Slutningen af Halvtredserne og til 1889 var der aarlige Kursus for Uddannelse af Lærere, som ønskede en videregaaende Uddannelse, nemlig de saakaldte monradste Kursus. Man anede til sidst mod disse Kursus, at det navnlig var Kjøbenhavn, som høstede Fordelen, idet den største Del af de Lærere, som udgik fra de monradste Kursus, fik Ansættelse ved de kjøbenhavnske Skoler, hvor der blev budt dem en højere Løn og en bedre Stilling end den, man kunde byde dem andre Steder i Landet, og saa gik man — jeg indrømmer meget pludselig og næsten aldeles ubemærket — bort fra de monradste Kursus og til at oprette etaarige Kursus for Realskolelærere. Det var i Samlingen 1889 paa det Tidspunkt, da Realskolerne vare svært i Mode. Man ønskede derfor at oprette Kursus specielt for Uddannelsen af Lærere ved saadanne Skoler. Denne Sag kom først her ind i Tinget ved Finanslovens 3dje Behandling, og der faldt ikke et eneste Ord om denne betydelige Overgang fra de monradste Kursus til de etaarige Kursus, naar jeg undtager nogle korte Bemærkninger af den daværende Ordfører, Holstein-Bedreborg. Ikke en Gang den daværende Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet stænkede Sagen saa megen Opmærksomhed, at han omtalte dette Forhold med et eneste Ord. Jeg tænker, at maaste den forrige Minister og det daværende Udvalg have ihukkommet det gamle Ordsprog: „Tal ikke om det, saa faar det ingen Magt“. Der var næppe heller noget Medlem her i Salen, der stænkede dette Spørgsmaal nogen videre Opmærksomhed. Følgen er imidlertid den, at man fra 1889 til Dato har etableret etaarige Kursus, men alene for Realskolelærere. Jeg vil henstille til det ærede